

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. I. De Conditionis Natura, Varietate, & affinibus ejusdem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

TITULUS V.

De Conditionibus apposis in Desponsatione, & in alijs Contractibus.

Desponsationibus quandoque addi certæ conditiones, modi, & demonstrationes solent quarum varietas, & vis hoc loco declarari debet.

§. I.

De Conditionis Natura, Varietate, & affnibus ejusdem.

SUMMARIUM.

1. Diversa nominis Conditiō significatio.
2. Alia est Conditiō strictè accepta, alia latè.
3. Hæc primò dividitur in Conditionem de præterito, de præsentì, & de futuro: secundò in Possibilem, & Impossibilem.
4. Possibilis subdividitur in Necessariam, & Contingentem.
5. Impossibilis in eam, quæ talis est ex natura rei, de factò, & de Jure.
6. Bonum Matrimonij triplex est, Bonum prolis.
7. Bonum fidei conjugalis, & Bonum sacramenti.
8. Tertiò conditiō alia est Suspensiva, alia Resolutoria; alia Expressa, alia Tacita.
9. Propriè dicta Conditiō solum illa est, cujus eventus in futurum contingens est.
10. Proinde à propriè dicta Conditiōe deficit Conditiō necessaria Impossibilis, & quæ est de præsentì, vel de præterito.
11. Affnitas Conditionis sunt Modus.
12. Causa, & Demonstratio.
13. An Sponsalibus & Matrimonio Conditiō de futuro contingente apponi possit?
14. Defenditur pars affirmans.
15. Objectiones solvuntur.

Quæritur 1. Quid sit Conditiō? R.
Hujus non una est significatio. Nam
1. interdum sumitur pro Statu hominum *S. fin. Inst. de Jur. personar. ibi, In servorum conditione nulla est differentia.* 2. Aliquando pro qualitate rei v. g. Matrimonij *l. exigere 65. ff. de Judic. l. capite 19. & l. tutor 36. ff. de Rit. Nupt.* 3. Quandoque pro Optione, seu Electione *l. Papinianus 8. §. si quis 12. ff. de inoffic. testam.* 4. Alibi pro pacto, seu Lege Contractus *l. si societatem 6. ff. pro Socio, & l. debitori 7. C. de Pact. ibi, Ea conditione, pactoque.* 5. Nonnunquam pro Modo *c. verum 4. b. tit.* 6. Denique, & communissimè pro circumstantia dispositioni adjuncta, à cujus existentia dependere volumus valorem illius. *König hic n. 1. Reiffenstuel ibid. n. 1.*

In hoc ultimo sensu accepta Conditiō ad Titulum præsentem pertinet: & dupliciter potest accipi. 1. *strictè*, sive pro ea, quæ de futuro, & contingente effectu est: & hoc sensu juxta *Sylv. V. conditiō n. 15. Gonzal. in c. 1. b. tit. n. 4.* & alios est Oratio dispositionem in tempus, & eventum futurum incertum suspendens. 2. *latè*, & in sensu præsentis Rubricæ, prout includit etiam alia conditionum genera: & sic accepta ad mentem *Zabarell. in c. verum 4. b. tit. Molin. tr. 2. de J. & J. D. 206. n. 1. Wagnerek ad Rubr. b. tit. not. 1. Wiestner ibid. n. 1.* est Oratio, sive adjunctio apposita, vel subintellecta, suspendens, vel resolvens dispositionem Contractus, vel alterius actus, ejusque, quæ ex illo nascitur, obligationem.

Utroque modo accepta Conditiō communiter explicatur per particulam, si ut *Contrabo tecum Matrimonium, si pater tuus consenserit, vel Duco te, si virgo es &c.*

Quæritur 2. Quotuplex sit Conditiō? R.
Conditiō latè accepta 1. dividitur in Conditionem de præterito, de præsentì, & de futuro. Conditiō de præterito dispositionem resolvit, & dependentem reddit ab aliquo, quod exiit; Conditiō de præsentì ab aliquo, quod actu exiit; & Conditiō de futuro ab aliquo, quod primum exiit *§. sub conditione 4. Inst. de V. O.*

Dividitur 2. In Conditionem possibilem, & impossibilem. Possibilis est, quæ se habet ad esse, & non esse, ideoque evenire, & non evenire potest. Impossibilis, cum quid fieri repugnat.

Possibilis subdividitur in Necessariam, & Contingentem. Necessaria est, quæ ordine naturæ, vel aliàs omnino est exitura. Contingens alia est Potestativa, alia Casualis, alia Mixta. Potestativa, seu Arbitraria nuncupatur, quæ dependet à sola, & libera voluntate ejus, qui vel dando, vel faciendo illam implere potest, qualis est, *Ducam te, si Christianam Religionem amplecti volueris.* Casualis, quæ pendet ex futuro eventu, & ex voluntate tertij, ut, *Ducam te, si Imperator vicerit Turcam.* Mixta, quæ partim casualis, ac fortuita, partim arbitraria est, ut, *Ducam te, si redieris ex Italia:* quod tam à fortuna, quam à voluntate abeuntis pendet. *Canis. ad Rubr. b. tit. n. 1. Gonzal. in c. 1. eod. n. 5. König hic n. 5. & 6.*

COP.

Conditio impossibilis alia est talis ex natura rei, cui natura est impedimento, quo minus existat, ut, *Ducam te, si Hircocervum ceperis*. Alia talis est de facto, cum quid Jure, & naturâ fieri potest, propter difficultatem tamen impossibile iudicatur, ut *Si montem aureum in dotem dederis*. Alia denique talis est de Jure, ut cum pro conditione ponitur res Lege prohibita; quod enim Lege non licet, id nec posse censetur. *l. filius 15. ff. de condit. Inst.* Et hæc iterum alia est contra substantiam Matrimonij; alia quæ non repugnat substantiæ Matrimonij.

Contra substantiam Matrimonij pugnat censetur Conditio, quando pugnat contra triplex bonum Matrimonij, videlicet contra bonum prolis, bonum fidei, & bonum Sacramenti. **Primum** bonum spectat procreationem, & educationem liberorum; quamvis enim proles, & harum generatio non sit de substantia Matrimonij, ex consensu tamen in hoc præstito nascitur obligatio ad exhibendos, si petantur ab altera parte, actus ex se aptos ad generationem prolis, & nihil illicitè agendum, quo ejus procreatio impediatur. Unde Bono prolis repugnant conditiones, contractui nuptiali adjectæ, de sumenda potione sterilitatis, aut ea alio modo procuranda; de femine extra vas emittendo, & impedienda consummatione copulæ carnalis, prolisque conceptione; de procurando abortu, aut prolis natæ suffocatione, vel alia ejus peremptione &c.

Alterum Matrimonij bonum consistit in mutua fidelitate, quam conjugum uterque alteri servare tenetur, non solum reddendo debitum conjugale, si petatur, sed etiam alteri se non committendo. Hic Bono adversantur Conditiones, Matrimoniorum contractui adjectæ, quibus vel excluditur obligatio etiam radicalis ad exhibendos sibi mutuo actus conjugales, vel imponitur obligatio pro quaestu se prostituendi alijs.

Tertium Bonum poscit individuum societatem vitæ, quam omnimodam consecutum est Matrimonium consummatum inter fideles, ex elevatione ejusdem ad dignitatem Sacramenti. Cum hoc Sacramenti bono pugnant conditiones, Matrimonio adjectæ, de vitæ societate restricta ad certum, vel incertum tempus, e. g. *Duco te, & habeo te pro conjugæ meæ, donec Sponsa opulentior, nobilior, honoratior &c. offeratur*; vel *quandiu mihi non displicueris*; aut *nisi libellam repudij tibi dederis &c.*

Dividitur 3. Conditio in Suspensivam, & Resolutivam. **Suspensiva** dicitur, quæ actus obligationem, seu effectum suspendit, donec conditio existat, ut si dicas, *Duco te, si in dotem afferas mille*. **Resolutoria**, quæ non obstat, quin contractus, vel actus ab initio sit purus, facit tamen,

R. P. Schmalzgrueber L. IV,

ut possit resolvi, v. g. *Contrabo tecum, donec aliam ditioem invenero*.

Dividitur 4. in Expressam, & Tacitam. **Expressa** est, quæ conceptis verbis apponitur. **Tacita**, quæ actui alias inest, etiam non exprimitur. Cujusmodi aliæ sunt **Generales**, quæ nempe cuilibet contractui tacitè insunt v. g. *Si DEUS voluerit, si poterit &c.* Aliæ **Speciales**, quæ alicui actui in specie insunt, ut in Sponsalibus, *Si nullum intervenerit impedimentum, si res in eodem statu permanserit &c.*

Quæritur 3. Quænam ex enumeratis Conditionum speciebus sint propriè dictæ Conditiones? 1. propriè Conditio solum est, cujus eventus in futurum contingens est. Patet ex *l. institutio 10. ff. de condit. Inst.* ibi: *Cum nulla sit conditio, que in præteritum confertur, vel in præsens, veluti si Rex Partiborum vivit, si navis in portu stat*. Ratio est, quia natura veræ conditionis est suspendere valorem actus, & obligationem illius, atque facere, ut actus possit subsistere, vel deficere, juxta existentiam nempe, & defectum conditionis, hoc autem non fecit conditio de præsentis, vel de præterito *l. cum ad præsens 37. ff. de reb. credit. & S. conditiones 6. Inst. de V. O.* ibi, *Conditiones, que ad præsens, vel præteritum tempus referuntur, aut statim infirmant obligationem, aut omnino non differunt, veluti, si Titius consul fuit, vel si Mevius vivit, dare spondes? nam si ea ita non sunt, nihil valet stipulatio; sin autem ita se habent statim valet.*

Proinde à natura propriè dictæ Conditionis deficient 1. Conditio necessaria; que enim per rerum naturam sunt certa, non morantur obligationem, licet apud nos incerta sint, prout dicitur *S. conditiones cit.* 2. Conditio impossibilis: quia cum certum sit non eventuram, ex ejus eventu valor, & obligatio actus suspendi nequit *l. impossibilis 7. & l. in illa 8. ff. de V. O.* 3. Ea, quæ de præsentis, vel præterito est; quia dispositionem, & obligationem non suspendit *S. conditiones cit. & l. itaque 39. ff. de reb. credit.*

Quæritur 4. Quænam sint Affinia Conditionum? 1. Conditioni affinis est Modus, Causa, & Demonstratio. **Modus** secundum Sylv. *V. conditio n. 3.* Engl. hic n. 3. König *ibid. n. 29.* & alios passim est adjectio alicujus oneris, ad quod post contractum perfectum obligare volumus contrahentem. Communiter exprimi solet per dictionem *Ut v. g. Ducam, vel duco te, ut divitias, vel honorem consequar.* Sylv. *l. cit.* Pirh. *hic n. 1.* Wiestner *n. 2.* Differt à Conditione; quia Conditio dispositionem, & obligationem ferè suspendit, ita, ut hæc effectum non consequatur, nisi illa verificetur; Modus autem dispositionem perfectam supponit, eamque duntaxat temperat oneris adjectione *l. si doceas 1. & l.*

Aa 2

seq

seq. C. de Donat. que sub dom. &c. Gloss. in c. verum 4. h. tit. V. conditione, Abb. ibid. n. 2. Vivian. ad c. cit. 7. nisi hoc, Engl. hic n. 3. König n. 29. Wiestner n. 2.

12 *Causa* tum apponi Contractui dicitur, quando denotatur causa, ob quam contrahitur. Explicatur per dictionem *Quia*, ut, *Contraho tecum, quia dives, vel pulchra es*, Engl. n. 6. König n. 27.

Demonstratio fit, quando exprimitur aliqua qualitas, per quam determinatur, vel demonstratur persona, cum qua contrahitur, ut, *Duco te, quæ es libera, vel virgo, aut filia hujus Principis* &c. Sylv. l. cit. Wagnereck ad Rubr. h. tit. not. 3. Engl. n. 5. König n. 28.

13 *Queritur* 5. An Sponsalibus, & Matrimonio conditio de futuro contingente apponi possit? Negant Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. 7. rursus, Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. n. 4. Sanch. l. 5. de Matrim. D. 1. n. 5. & videtur istud probari. 1. Quia Sponsalia, & Matrimonium sunt actus legitimi. sed actus legitimi nec conditionem, nec diem recipiunt juxta *Reg. actus legitimi* 77. ff. & *Reg. 50. de R. J. in 6. ergo* &c. 2. Quia quamdiu Conditio pendet, Matrimonium non est, cum, ut *infra* n. 57. dicitur, casu, quo ante eam impletam Matrimonium per verba absoluta contrahitur cum alia, istud valeat, & prius conditionarum tollatur. 3. Quia Matrimonium ad id est institutum, ut ita ex eo sequatur purus effectus cohabitationis, & conjunctionis mutue, qui effectus pendente conditione non sequitur.

14 Sed dicendum, posse Matrimonio, & Sponsalibus apponi Conditionem etiam in futurum pendentem. Ita post *Glossam*, & *Abbatem Canil. in Rubr. h. tit. n. 3. Zael. hic n. 5. fin.* König *ibid.* n. 14. & patet ex eo, quia Sponsalia, & Matrimonium sequuntur naturam ceterorum Contractuum. atqui Contractus ceteri (nisi aliter sit Jure dispositum) fieri possunt sub conditione in futurum pendente. ergo etiam Sponsalia, & Matrimonium. *Excipiuntur* Conditiones, quæ substantiæ Matrimonij repugnant; hæ enim, ut n. 117. dicitur, ejus Contractum vitiant. Et talis est Conditio Resolutoria; cum enim Matrimonium inducat vinculum ex natura sua indissolubile, sequitur eidem repugnare Conditionem, quæ illud semel le-

gitimè contractum dissolvat. *Intelligendum* autem istud est de Conditionibus adjectis arbitrio contrahentium; nam eidem Matrimonio non repugnat Conditio resolutoria, quæ ipso Jure inest, prout omni Matrimonio Ratio inest Conditio, *Nisi statum perfectiorem elegero per Professionem solemnem in Religione approbata, vel Nisi Pontifex dispensaverit.* Aliter sentiendum de Sponsalibus de futuro; hæc enim contrahi sub conditione resolutoria non tantum illa, quæ Jure inest, sed arbitraria etiam possunt, ut bene notat Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 133. Ratio est, quia etiam, quando absolute contracta sunt, mutuo contrahentium consensu dissolvi possunt. Igitur etiam ab initio contrahi possunt sub conditione resolutiva, cujus virtus, & effectus erit, ut interim, dum pendet conditio, Sponsalia sint valida, ea verò eveniente, dissolvantur.

Neque obstant Argumenta Sententiæ oppositæ. *Ad 1.* Regula illæ intelligi debent de actibus, quibus ex natura rei, vel ex speciali Legis dispositione conditio adijci prohibetur, quod v. g. ijs præscripta sit certa forma, ut sunt Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, Eucharistiæ &c. non autem de actibus, qui à voluntate nostra dependent, ut sunt plerique Contractus, & inter hos etiam Sponsalia, ac Matrimonium; hæc enim nec certam formam à Lege Divina habent, neque à Jure recipere conditionem prohibentur, imò clarè permittuntur c. de illis 3. & c. *super eo* 5. h. tit. *Ad 2.* Ad Matrimonij essentiam requiritur, ut sit consensus de præsentem, qui habetur, etiam si addatur ei conditio in futurum pendens: erit igitur ante completam conditionem Matrimonium, quamvis nondum in suo esse perfectum; quod novum non est, sed commune cum omnibus actibus, & contractibus, cum conditione in futurum pendente initis. *Ad 3.* Antecedens simpliciter verum non est, cum constet hunc effectum suspendi posse primo bimestri, quando unus contrahentium de Religione ingredienda deliberat: si ergo effectus purus non statim sequi debet, natura hujus Contractus conditionem non excludit. Restat ergo, ut examinerur ulterius, quales conditiones admittantur in Matrimonio, & Sponsalibus.

Unde fit,